

bue Wirrarr c. darabjában. Milyen jellemző a bécsi rendőrségre, hogy az uralkodó családdal ilyen benső összeköttetésben álló úrnak, Zsófia főhercegnő főudvarmesterének egyik becsületes alkalmazottját tekintélyes évdíjjal akarják megvesztegetni, hogy rendszeres tudósításokat küldjön a családban folyó beszélgetésekről. Az igaz egyébként, hogy Lajos gróf, bár szerényebb mértékben, de époly adakozó természetű magyarnak mutatkozik múzeummal, Ludoviceummal stb. szemben, mint atya és nagynevű öccse.

A Széchenyi-lányokról rövidebben szól a mű; Pál gróf életénél részletesen ír a bánatos emlékü Meade Karolináról, az egész kötet dereka István életrajza (113—502. l.). Az ő életének eseményei ismertek, még vázlatosan is nehéz volna érinteni a főbb mozzanatokot. Bártfay Szabó gondosan összegyűjtötte a Széchenyivel foglalkozó műveket. Az életrajz keretében összeállította Széchenyi olvasmányainak jegyzékét, különös tekintettel a magyar szépirodalmi olvasmányokra. Számos apróság közül álljon itt Széchenynek egy jellemző megjegyzése. Az országgyűlési ifjúság fáklászenével ünnepli a grótot, az üdvözlő beszéd után a Rákóczi-induló hangjaira Széchenyi leveszi kalapját: «Tiszteljük — úgymond — az utolsó nagy magyart».

Akit a magyar családtörténet, különösen pedig a Széchenyiek története érdekel, az nem nélkülözheti Bártfay Szabó Lászlónak filológushoz illő pontossággal készült művét. —k—

Balla Irma: Vaskuthy Gábor. Budapest, 1927. Pantheon. Balla Irma regénye, mai könyvalakja előtt a «Budapesti Hírlap»-ban jelent meg folytatásokban. Egy nagyot akaró férfi története, akit épen ez a törekvés sodor bűnbe. A háború szenvedéseiben azonban végül is megtisztulva megtalálja boldogságát.

A regény kiemelkedik az átlagos termelésből, mert szerzője nemcsak mulattatni akar: művészi céljai is vannak; azonkívül tehetsége is nagyobb a közepesnél: van érzéke a jellemző apró részletek megfigyelése iránt. Ezekből a megfigyelésekből azonban nem mindig alakul ki határozott egyéniség (különösen a fontosabb női alakoknál nem) meg inkább egy-egy helyzetet, lelki állapotot jellemeznek, nem az embert, a szereplő egyéniségét. Általában a szerző jellemző ereje korlátolt. A mel-

léalakok jobbak, mint a főszereplők, mert a háttérből a szereplők már egy-két jól megfogott vonással is kidomborodnak, de az a baj, hogy a főszereplők is csak egy-két lelki tulajdonságból tevődnek össze. Ezért színtelenek, szürkék.

Lehetséges, hogy az író nő készakarva hagyta meg a félhomály szürkeségében alakjait, hogy ezzel is növelje a regény misztikus alaphangját. Mert a miszticizmus a regény legjellemzőbb tulajdonsága. Leányvári boszorkány, elrejtett kincs, szellemidézés, babonák döntő szerepet kapnak a cselekmény bonyolításában. Ezek a misztikus erők azonban nem tevékenyek, nincs nagy hatalmuk, nem függenek össze, nem csoportosulnak egy-egy erőforrás köré, nem vezetnek az eseményeket, hanem csak akkor szerepelnek, amikor a mese szükségessé teszi őket. Alapjában véve ezek a misztikus erők is olyan színtelenek, mint a regény többi szereplője.

Az író nő az alkotás e nemű hiányait hangulatleírásokkal tölti ki. Ezek valóban szuggesztívok és mély lírai gyökerük van. Egy-egy délután a vendég német báró kastélyában, Vaskuthy Gábor epekedése vagy kétségbeesése, menyasszonyának visszafojtott féltékenysége jól felfogott és kifejezett lelki állapotrajzok, amelyekben érezzük az eleven szív dobogását. Csak az a kár, hogy megmaradnak önálló képnek, nem kapcsolódnak szervesen a szereplőhöz. Az az ember benyomása, hogy nem a hangulatok vannak a szereplőkért, hanem a regény különböző alakjai szinte csak bábuk, akikre ráaggatja a szerző a különböző lelki állapotokat.

Szerkezetileg a regény egy kissé elnyújtott. A szerző hosszasan és sokszor elmondja ugyanazt, hogy átvigye az olvasóba a maga érzéseit, ahelyett, hogy néhány kifejező vonással ragadná meg a leírandó dolog lényegét.

Ezek a kifogások azonban nem jelentik azt, hogy kétségbevonjuk az író nő tehetségét. Mélyről fakadó lírizmusát és sokszor frappáns megfigyeléseit remélhetőleg a gyakorlat nagyobb jellemábrázoló erővel és gazdaságosabb szerkesztő képességgel is ki fogja egészíteni.

Fábián István.

Joseph Delmont: Wilde Tiere im Film. Neunte Auflage. Diech & Co. Stuttgart. 1926. Egy-két év alatt kilenc kiadást ért ez az érdekes könyv.